

ONTWIKKELING

Van alleen met je baby thuis naar samen in de wijk

Pilot CenteringZorg & de wijk

Prenatale groepszorg is een speerpunt van beroepsorganisatie voor verloskundigen KNOV en het Actieprogramma Kansrijke Start. Door deze manier van zorg verlenen leren zwangeren elkaar kennen en zijn ze elkaar tot steun. TNO voerde een pilot uit om nog een stap verder te gaan. Hoe kunnen professionals die groepszorg aanbieden aanstaande ouders verbinden met de wijk, zodat die hun een fijne leefomgeving biedt met hun kinderen?

TEKST: LAURA JANSMA

‘**W**ij willen vrouwen in onze groepen laten ervaren dat ze er als jonge moeder straks niet alleen voor staan: dat er in Den Haag plekken zijn waar ze andere ouders kunnen ontmoeten en mensen bij wie ze terechtkunnen voor ondersteuning en informatie.’ Verloskundige Sanna Kwakkel legt uit waarom zij met de Haagse praktijk Ella Verloskundigen betrokken was bij de TNO-pilot wijkgerichte groepszorg. ‘In onze Turkstalige Centering-groepen zitten veel cliënten die nog maar net hier wonen, die de taal niet spreken en niemand kennen. Voor hen is die verbinding met elkaar en met hun omgeving zo belangrijk. Maar ook Nederlandse vrouwen kunnen zich

alleen voelen in het moederschap. Dus ook vanuit onze reguliere Centering-groepen willen wij graag die brug naar de wijk slaan.’

Waarom deze pilot

Het is een waarheid als een koe: ‘It takes a village to raise a child’. Een goed sociaal netwerk ondersteunt gezinnen bij een veilige en gezonde opvoeding van hun kinderen. Voor ouders en kinderen in situaties van armoede en achterstand kan het sociale netwerk bescherming bieden. ‘Het punt is dat veel ouders weinig contact ervaren met de wijk waarin zij wonen’, zeggen Zeena Harakeh, Suze Jans en Marlies Rijnders, (verloskundig) onderzoekers van TNO, die deze pilot zijn gestart. ‘Post-partumdepressie komt veel voor. Ouders kunnen zich eenzaam en geïsoleerd voelen. Ze hebben veel vragen, maar weten niet precies waar ze die kunnen stellen. Er is ook wantrouwen naar instanties. De geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg zijn in de beleving van ouders eilanden die nauwelijks verbinding hebben met hun leven en leefomgeving. Tegelijk vinden organisaties uit het sociale domein, zoals het buurthuis of de bibliotheek, het lastig om in contact te komen met jonge moeders en ouders. Voor ons was dit de reden om CenteringZorg te combineren met een wijkgerichte aanpak.’ Hierbij waren er twee doelstellingen: de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg meer integreren met elkaar en met het sociale domein. En CenteringZorg verbinden met bestaande wijkorganisaties en initiatieven.

Naar de bieb

In het voorjaar van 2022 vonden drie heel verschillende projecten plaats. Zo hield Sanna Kwakkel de laatste bijeenkomst van een CenteringZwangerschapsgroep (de tiende terugkombij-

Wat kun je als kraamzorgorganisatie of kraamverzorgende doen om gezinnen te verbinden met de wijk?

- Ga met je collega's eens op ontdekkingsstocht door de wijk: wat gebeurt er allemaal voor jonge gezinnen?
- Maak met z'n allen een sociale kaart van de wijk, liefst met contactpersonen, en hang hem op, zodat deze voor iedereen zichtbaar is.
- Neem af en toe eens een kijkje op plekken waar ze veel voor jonge gezinnen doen, zoals de bibliotheek, speeltuin(vereniging), het buurtcentrum, spelothek/speelinloop, het mama-café, de kringloop.
- Ga in gesprek met deze buurtplekken: wat doen we voor (aankomende) ouders in de wijk, hoe kunnen we elkaar versterken?
- Nu je deze plekken hebt ervaren en de mensen erachter beter hebt leren kennen, zul je er waarschijnlijk ook enthousiast naar verwijzen als de gelegenheid zich voordoet.

eenkomst met baby's) bij de bibliotheek. 'Wij nodigen vaker sleutelpersonen uit de wijk uit bij onze groepsbijeenkomsten, maar nu gingen we *ernaartoe*. Onze deelnemers kwamen er voor het eerst en konden deze plek nu zelf ervaren. In de tweede helft van de bijeenkomst praatten we met iemand van de bieb over wat je daar allemaal kunt doen en wat voor boekjes en materialen er zijn voor baby's. Ze las een knisperboekje voor en vertelde heel leuk hoe baby's al vroeg op geluidjes en kleur reageren. Ze nodigde de moeders uit voor hun babycafé: een inloopochtend voor ouders. De vrouwen waren heel geïnteresseerd. Ik vond het zelf ook een eyeopener. Ik wist eerder niet dat alle ouders een gratis BoekStart-koffertje krijgen. Nu staat dit in onze praktijkruimte en vertel ik onze cliënten enthousiast over dit koffertje en de bibliotheek. Voortaan wil ik liefst al mijn Centering-groepen afsluiten in de bieb.' Suze Jans van TNO voegt toe: 'De bibliotheek is bij uitstek ook de plek waar je informatie vindt over wat er nog meer te doen is in de wijk. Ook bieden ze hier vaak hulp aan mensen die moeite hebben om online dingen te regelen, zoals bijvoorbeeld met DigiD.'

Samenwerking met JGZ

In Amsterdam werden verloskundigen en professionals uit de jeugdgezondheidszorg (JGZ) samen getraind om CenteringZorg te kunnen aanbieden. Daniëlle Kretz, programmamanager Gezonde en Kansrijke Start van GGD Amsterdam: 'Binnen het landelijke Actieprogramma Kansrijke Start gaat het steeds over hoe belangrijk het is om het medische en sociale domein te verbinden en de samenwerking tussen geboortezorg en jeugdgezondheidszorg te verbeteren. Met groepszorg in de eerste 1.000 dagen kun je dit daadwerkelijk in de praktijk brengen. In Amsterdam intensiveren wij daarom de samenwerking tussen verloskundigen en JGZ-professionals door hen samen vorm te laten geven aan groepszorg. We willen hier-

mee juist ook ouders in kwetsbare situaties bereiken. Hoe mooi is het als je eenzelfde groep vrouwen, die samen al een band opbouwden, continue zorg kunt bieden van CenteringZwangerschap naar CenteringOuderschap. De jeugdverpleegkundige kent de wijk en het sociale domein, dus daarmee is die verbinding gelegd. Ook verlaag je de drempel naar voorzieningen door mensen van het buurtteam, de bieb of spelinloop te laten aanhaken bij bijeenkomsten.' Amsterdamse jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen werden tegelijk getraind met Amsterdamse verloskundigen. 'Dat is heel goed bevallen. Hiermee leerde men elkaar beter kennen en werd de basis voor samenwerking gelegd.'

Opbrengsten

In een buurt in Paramaribo waar veel tienerzwangerschappen zijn, organiseerde Perisur samen met de verloskundigen een interactieve gezondheidszorg voor gezinnen. Buurtbewoners en wijkactoren ontmoetten elkaar hier in een gezellige, informele sfeer. Men speelde samen een spel waarbij een grote slang het pad laat zien dat ouders met hun kind afleggen vanaf de preconceptie tot en met de kindertijd. Hiermee kwam men in gesprek over de vragen die in elke fase spelen en wie daarmee kan helpen. Op basis van de ervaringen uit de drie projecten ontwikkelde TNO samen met Stichting Centering de module wijkgerichte groepszorg, die Centering-groepen op actieve wijze koppelt aan activiteiten en faciliteiten in hun wijk. Jans: 'Deze aanpak kan op eenvoudige wijze in de reguliere groepszorg worden ingevoegd. Als zorgverlener bedenk je zelf, of samen met de wijkpartner, op welk tijdstip in het zorgtraject je deze module toepast.' Rijnders: 'Door ontmoetingen tussen toekomstige ouders, wijkprofessionals en vrijwilligers te faciliteren, ten behoeve van ondersteuning, verbinding en zorg, versterk je de gemeenschap. Laten we samen zorgdragen voor babyvriendelijke wijken!' ●